

עין משפט
גר מוצה

פז:

ר"ן

ואלו נדרים פרק אחד עשר נדרים

רש"י

מסורת הש"ס

בבא א"י מ"י ט"ג מ"ג
נדרים הלכה ו' ס"ג
לאין רבב ט"ע י"ד
מ"ג ר"ג ט"ג י"ג
בבא ב ג מ"י ט"ג מ"ג
נדרים הלכה כ' ס"ג
לאין רבב ט"ע י"ד
סוף ר"ג ט"ג י"ג
ג ד מ"י ט"ג מ"ג
ישמרת נפש הלכה ד'

תוספות

אבא רבא מ"י ט"ג מ"ג
[ד"ה] [ד"ה] [ד"ה]
לא משמע להו למדרש
יקימו יקום ממנו רבב
הקמה וקמה שום ר"ב
שבעין ר"א. למחר נפק
שבעת הפקדון [שבעת
לו] דלא הוה שבעת פקד
להחריב חמש טעמות עד
שיאמר שבעת לכל אחד
ואחד הלכה מ"י ט"ג מ"ג
יפ"ר ולא תמריץ ה"י שום
קיום לכל אחד: יודע
אני שיש נדרים אבא רבא
יודע שיש שפירין. כלומר
שיכול עגל להפ"ר ולחזר
מכ"ן [ונדע לו שיכול להפ"ר]
יפ"ר ולא תמריץ ה"י שום
זו חמה יומם דלא לא
הוה שבעת פקד שום הלכה
יודע שיכול להפ"ר: יודע
אני שיש שפירין. כלומר
אני יודע שזה נדר נכ"ד
ר"מ אבא ר"מ י"ר. דלא
קרינא ביה ביום שמשו
הואיל והוה יודע שיש
הפ"ר והממס אומרים יפ"ר
הואיל ועשה כנדר. כל
הוה שמעיה: בלא ראות
לרבות ט"מ. אלא ר"מ
נחם סבא חז"ל ולא נחם
היטעם דקרא דמשמיה
נכ"ד רבא ולא כמות
ש"ל אפ"ר לנאות ופ"ר
הוה מרבה ליה דקוף סוף
אין רחמי ונלה וסוף
אין רחמי ונלה וסוף
קן כרישא דמתניין מ"י
אלמי מפר ר"י דלמי יודע
ש"ס מפרין סוף סוף ה"ר
שמע ולא הפ"ר וה"י שמע
והתמס קרינא ביה וממס
התם מענייה דקרא ג"י
ר"מ מפרס
טעמא דר"י יהיה וטעמא
דר"י מפר:

פירוש הרא"ש

מתני' יודע אני שיש
נדרים כו'. הן תשנה
פרישתו לעיל כשלי
פ' [ולו נדרים] נעשה
התלפוסין: ג' ורבינו
ב"א ראות ש"ס י"ב
ב"ר ר' יהודה ר"ס
אומר לרבות את ה"ב
אלה ר"מ נחם סבא
חז"ל ולא נחם סבא
דקרא דמשמיה דקרא
לא משמע שום פ"ר
דקרא משמע שבעת
בעגל שלא רחמי אבא רבא
לד אר"י ופ"ר מרבה
טעמא דקרא סוף סוף ר"י
א"כ יודע דמתני' מ"י נ"י
שאינו ש"ס מפרין
יפ"ר קרא משמע שה"ר
ל"ק יודע סוף סוף שמע ולא הפ"ר:

בבא' הפ"ר להאניס אינו מופר עד שיפ"ר אף לענבים. אינו מופר כל הנדר כדלמרינן בהקמה דאם קיים מתקמו קיים כולו אי נמי אינו מופר כלל אפילו להאניס וכמו שכתבתי במשנתנו: מה יקימנו ממנו. דמשמע דמתקמו דהיינו ממנו הוקם כולו דיקימנו הכי משמע אף יפרנו נמי אפ"ג דלא אכל חכמים אומרים מקיש הקמה להפ"ר מה הפ"ר מה שהפ"ר הפ"ר וזו היא גירסת הספרים. ולפי זה הא דתנן הפ"ר להאניס אינו מופר כל הנדר קאמר אכל מה שהפ"ר הופ"ר לאיני מופר כלל מאי קאמרי רבנן מה הפ"ר מה שהפ"ר הופ"ר דמשמע דכ"ע מודו בהפ"ר ולא אילטרין להו לרבנן אלא לאקשויי הקמה להפ"ר דהא בהפ"ר גופיה פליגי תנא דמתניין אלא ודאי לפי גרסא זו משמע דכולהו מודו מה שהפ"ר הופ"ר. אכל בתוספתא (פ"ו ה"ו) לא משמע הכי דתניא התם נדרה מן האניס ומן הענבים הפ"ר להאניס ולא הפ"ר לענבים ומשנה אסורה בין בחאניס בין בענבים "אלמא אינו מופר כלל קאמר. לפיכך נראה גרסת חכמי ספרים עיקר נדרים הכי אכל קאמרי אומרים מה הפ"ר מה שהפ"ר לא הופ"ר אף הקמה מה שקיים לא קיים וכן גרסת הרב רבינו משה בר נחמן ז"ל בהלכותיו: אמר רבא ר"ש ה"י דאמר עד שיאמר שבעת אלו אחד אחד ואינו יודע שיש מפרין יפ"ר וידע אני שיש מפרין אכל איני יודע שזה נדר ר"מ מאיר אומר לא יפ"ר והחכמים אומרים יפ"ר: ג' ורבינו ר"י בלא ראות י"ר פ"ר לסומא דבר רבי יהודה רבי מאיר אומר לרבות את הסומא אמר

הפ"ר להאניס אינו מופר עד שיפ"ר אף לענבים דבר רבי ישמעאל רבי עקיבא אומר הרי הוא אומר אישה יקימנו ואישה יפרנו מה יקימנו ממנו אף יפרנו ממנו ורבי ישמעאל מ"י כתיב יפ"ר ממנו ורבי עקיבא מקיש הפ"ר להקמה מה הקמה ממנו אף הפ"ר ממנו אמר ר' חייא בר אבא אמר רבי יוחנן זו דברי רבי ישמעאל ור' עקיבא אבל חכמים אומרים "מקיש הקמה להפ"ר מה הפ"ר מה שהפ"ר הפ"ר אף הקמה מה שקיים קיים: אמרה קונם תאנה: אמר רבא מתני' ר"ב שמעון ה"י דאמר עד שיאמר שבעה לכל אחד ואחד: מתני' י"ד יודע אני שיש נדרים אבל איני יודע שיש מפרין יפ"ר וידע אני שיש מפרין אכל איני יודע שזה נדר ר"מ מאיר אומר לא יפ"ר והחכמים אומרים יפ"ר: ג' ורבינו ר"י בלא ראות י"ר פ"ר לסומא דבר רבי יהודה רבי מאיר אומר לרבות את הסומא אמר

הפ"ר להאניס אינו מופר. קסבר הפ"ר נמקת לאו שמה הפ"ר עד שיפ"ר אף לענבים: קונם תאנה זו שאיני טועמא וענבה זו שאיני טועמא נמקתו: מה שאם קיים לענבים לא קיים להאניס וחיבי עליהן שני לאוין ד: ג' אף יפרנו ממנו. ואם הפ"ר למקמתו הפ"ר כולו: ולר"ע ר"י ישמעאל קאמר ג"י יפרנו מי כתיב יפ"ר ממנו ג"י הקמה איכא למדרש הכי דהא כתיב יקימנו לשון יקום ממנו (ה) דלא שויה רבנן למימר דהקמה עיקר: זו דברי ר' ישמעאל ור"ע. דמרווייכו מודו בהקמה אכל חכמים אומרים מקוש הקמה להפ"ר מה הפ"ר נמקת מה שהפ"ר לא הופ"ר דהא לא כתיב יפ"ר ממנו אף הקמה מה שקיים לא קיים אפ"ג דאיכא למידרש יקום ממנו (דלא שויה רבנן למימר דהקמה עיקר): אמר רבא. מתני' דקא משוי חילוק בין קונם תאנים וענבים שאני טועמא להיכא דאמרה קונם תאנה שאני טועמא וענבה שאני טועמא לחייבה שני לאוין משום הלשון ר"ש ה"י דאמר ושבעת דף (ו): היכא דמבעוהו ה' בני חסד ואמר שבעת שאני חייב לא לך ולא לך שאם נשבע לשקר אינו חייב בזה שבעה אלא קרנן אחד: עד שיאמר שבעה (ו) של כל אחד ואחד. דאמר שבעה לא לך שבעה לא לך דחייב על כל אחד ואחד קרנן: ב"ר ר"י יודע אני שיש נדרים. שאדם יכול לנדר: אכל איני יודע שיש מפרין. ששום אדם בעולם יכול להפ"ר נדר ואחר קן נדע לו שהפ"ר מועלת: יפ"ר לה. לאחר זמן כשנדע שיכול להפ"ר דכיון דלא היה יודע שיכול להפ"ר מעיקרא לא קרינא ביה ביום שמשו אלא השמא בנאותו יום שנדע לו שיכול להפ"ר לה: יודע אני שיש מפרין. שהפ"ר מועלת לנדר אכל איני יודע אס נדר זה נדר גמור הוא ונמנע ולא הפ"ר וזו ביום: ר"מ אומר לא יפ"ר. לאחר זמן לכשנדע לו שנדר הוא וז"ל הפ"ר לא נדר דהואיל והוא ידע כתיב הפ"ר ולא הפ"ר פושע הוא (מ"מ א"י נדר הוא שפיר עבד דמפר אי לאו נדר הוא מאי איכפת ליה מאי דהפ"ר ואיכא מקת שמיעה ככל שמיעה: וחכמים אומרים יפ"ר. הואיל ולא הוצרך הדבר ואפ"ג דאיכא מקת שמיעה אינה ככל שמיעה. חכמים דמתניין היינו רבי יהודה: ג' ורבינו בלא ראות פ"ר לסומא. שהרג כשגוג שאינו גולה (ו) דאמר בלא ראות זה שהרגו לא רחמי דלמי רחמי לא היה הורגו מכלל דיש ספק כדרי לראות ואינו רחמי דלמי גולה (דאמר) [דסד"א] מקת דיעה לסומא בנאותה דלינא תליא דרוב סומין מבייסי לקול הכרה מתיבין היא ויאלה ואומה קת דיעה בכלל דיעה היא דקרא לא מיידי אלא היכא דיעה לחבריה דהוה התם אלא דלא מיכין למיקטליה כדכתיב

(א) [לעיל סו. ותי"ג. כ] לעיל ע"ג. (ב) מסות ט. [ב"ק פ"א. ד.] וי"ב סוף לעמוד הקדום. (ס) ר"א מ"ג.

הגהות הב"ח

(א) ר"י ד"ה ור"י עקיבא ור"י יקום ממנו הפ"ר ור"י חייב ר"י ור"י ור"י (ב) חייב רבא דהא לא כתיב יפ"ר ממנו אף הקמה מה שקיים למדרש יקום ממנו דלא שויה רבנן למימר דהקמה עיקר מ"ג: (ג) ד"ה עד שיאמר שבעה לכל אחד כ"ל ויכתיב על המקו: (ד) ד"ה ורבינו ר"י שאני נולה דבר קאמר בלא ראות וי"י ספק כדרי לנאות פ"ר לסומא דאמרי רחמי דלמי נולה אלמא דאמרי דאיכא מקת דיעה לטעמא וי"י קת דיעה ככל דיעה:

גליון הש"ס

בר"ר ד"ה אכל חכמים אומרים אלמא וי"י. ש"ן נר"ן לעיל דף פ"ב ע"ב ד"ה (ו"ה א"י):

מוסף רש"י

יודע אני שיש נדרים. הכי ששמע לחשונה נמרה ולא הפ"ר לה ואחר לחזר מתקן יודע אני שיש נדר. שש"ס נדרים אסורה כמה ש"ס נדרים. אכל איני יודע שיש מפרין. דלפ"ר מתקנה לך לא הפ"ר יפ"ר. דכיון דלא הוה יודע שיש מפרין. מה היה ליה למעבר. נפשי מ"י ש"ס שמשו יפ"ר. ביום שמשו יפ"ר. דמקת דיעה ככל דיעה (ו) א"י אכל איני יודע שזה נדר. מאיר אומר לא יפ"ר. דכיון דידע נדרה יש מפרין. כשמעיה בעלתא דמי ואינני ליה למפר מעיקרא. וחכמים אומרים יפ"ר. עכ"ל. דכיון דלא ידע מתחלה דה"י נדר נר"ן הפ"ר. מ"י שמשו עכ"ל דמי ולא למתילה. ור"י בלא ראות. משמע שז"ל רחמי במקום אחר ויכ"ל היה בלא ראות (ו) כ"ס דמשמע כן לא יפ"ר אכל רחמי במקום אחר. פ"ר לסומא. שאינו רחמי בשום מקום (מכות ט. כ).